

מסורת הש"ס

(א) [שנת סו,] (ב) [שס], (ג) [שסג], (ד) [שסד], (ה) [שסה], (ו) [שסו], (ז) [שסז], (ח) [שסח], (ט) [שסט], (י) [שסז], (יא) [שסח], (יב) [שסט], (יג) [שסז], (יד) [שסח], (טו) [שסט], (טז) [שסז], (יז) [שסח], (יח) [שסט], (יט) [שסז], (כ) [שסח], (כא) [שסט], (כב) [שסז], (כג) [שסח], (כד) [שסט], (כה) [שסז], (כו) [שסח], (כז) [שסט], (כח) [שסז], (כט) [שסח], (ל) [שסט].

»

תורה אור השלם

1. שבעת יי תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו במלאכת רעהו וְלָקַח בְּעֻלָּיו וְלֹא יִשְׁלַח: (י) [שסד] וְלֹא יִשְׁלַח: ד"ה

»

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כבר וכו' דמשה: שמת: (ב) תוס' ד"ה מתוך וכו' אותו שאני שבועה משלם התנענע מימה:

»

רבינו חננאל

וראכל. או שאכלתי ולא אכל היה הוא כחשוד על שבועת כפירת ממון ושבע שכנגדו ונטול: אם היה משחק בקוביא ומלוה ברביית כר, אסיקנא תנא חשוד בשבועות ומלוה ברביית פסולי דאורייתא, וקתני גמי מפריחי יונים וסחורי שביעית פסולי דרבנן: ירושלמי החשוד על השבועה מאימתי מקבלין אותו משיבאו לב"ד שאין מכירין אותו וראמר להן חשוד אמי: הוי שניהן החרוב והתנבצ חשודין אמר רב נחמן ר' יוסי אומר יחלוקו, ועבד רב נחמן עובדא כר, יוסי דאמר יחלוקו: הוי שבועה להקפומה: ירושלמי רבי הושעיא אמר קמי ר' אבי בשם רבנן דתמן חזרה שבועה לבלעול ממה דחשיב ולא יכיל למישתבע ליה קום שלם לי: אמר ר' אמי רבוחינו שבבבל ומאן נינהו רב ושמואל אמרי חזרה שבועה לסיני, כדחצי למתניתין, האי דתנן וכן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה, רב ושמואל בשבועה ואח"כ יפרע מקן, רבוחינו שבא"י ומאן נינהו דאמר תרווייהו א שנו אלא דמת מלוה בחיי לוח ושנשבעין יורשי מלוה ונפרעין מירוש לוח, אבל מת לוח בחיי מלוה כבר נתחייב מלוה לבני לוח בשבועה, רב ושמואל בשבועה ואת"כ יפרע מקן, כדתנן אין נפרעין מנכסי יתומין אלא בשבועה, וכיון שנשתחייב שבועה ומת, אין אדם מוריש שבועה לבניו דהו"ל כאילו חזרה שבועה לסיני אין כאן דין שבועה, וכל כי האי גונא פקעה מלוה, רבוחינו שבא"י ומאן נינהו דאמר חזרה שבועה למתחייב לה, ואינו יכול לישבע משלם, דההוא גברא דחטף נכסא מחבריה גברא דאמר ר' אמי והוה ר' אבא יתיב קמיה אייתר חד שהדא דחטפה מיניה א"ל אין חטפי ודידי חטפי, א"ר אמי היכי לידיינו דייני להאי דינא גימא ליה שלים ליכא שהדי דחטפה ליפטר הא איכא חד שהדא דחטפה גיחייביה שבועה כיון דבחיטפה משהיר עליה והוא אינו [מכחישן] אלא

טוען אין חטפי ודידי חטפי הוה ליה כגולן, א"ל ר' אבא הוה ליה מחויב שבועה ואינו יכול לישבע וכל המחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם: אי גימא דא"ל מנה לאבי ביד אביך ווא"ל י אית ליה ואנא פורענא לך ונ' לית ליה לישבע משלם, דתני ר' אמי שבועת ה' תהיה בין שניהם, ולא בין הירושין היכי דמי וז השבועה שחייב האב וכיוצא בה הירוש פטור, אי גימא דא"ל מנה לאבי ביד אביך ווא"ל י אית ליה ואנא פורענא לך ונ' לית ליה מה לי הוא מה לי אבוכה כבעטנ ברי קאתו, תרווייהו מחייבי, אלא לא בדטעין מנה לאבא ביד אביך ואי"ל י בידענא ונ' לא ידענא:

וכל דדמי ליה, כל שבועה לשעבר: **משחק בקוביא**, גולן דרבנן הוא דאמרין י אסמכתא לא קניא אצל מדאורייתא לאו גולן הוא: **היכי סנן**,

ר' יוסי אומר יחלוקו או ר' מאיר אומר יחלוקו: **לסיני**, לשבועת הר סיני שהשביע הקב"ה את ישראל על לא תגזול והוא יפרע מן הכופר

ממון לחזירו אצל צ"ד אין נוקקין לא לשבועה ולא לפרעון: **למחויב לה**,

על זה שהודה במקלח וכיון שאינו יכול

לישבע שהרי חשוד הוא ישלם: וכן

היתומים כו', מתני' היא צפירקין:

אי נימא מן הלוח, אם הוצילו שטר

עליו לא יפרעו אלא בשבועת יורשין

המפורש צמטנתו שבועה שלא פקדנו

אצל כו': לא שנו, דבשבועה מיהת

יפרעו יתמי מלוה שהוצילו שטר על

יתמי לוח: **כבר נחתייב מלוה לבני**

לוח שבועה, (א) משעה שמת לוח אין

לו למלוה ליפרע מן היתומים אלא

בשבועה דק"ל [גיטין לד:] אין נפרעין מן

היתומים אלא בשבועה: ואין אדם

מוריש, לבניו ממון שהוא מחויב

עליו שבועה אלמא הוציל והוא מחויב

שבועה שלא המקבלתי חוב זה ויתומין

אין יכולין לישבע כן אלא שלא פקדנו

אצל ואין זו השבועה המוטלת על

בציהם וגם יתמי לוח אין יכולין לישבע

שפרעו אציהן קאמר רב ושמואל שלא

יפרעו, אלמא המחויב שבועה ואין

יכולין לישבע לא זה ולא זה סבירא

לרב ושמואל חזרה שבועה לסיני ואין

כאן לא שבועה ולא פרעון: **לשולם**,

דהא מודה דחטף ולא כל הימנו של כל

חוטף לומר שלי חטפתי: **לינא פרי**

סדי, ומיגו דאי צעי למימר לא

חטפי מהימנ גמי למימר דידי חטפי:

לפטריה, משום האי מיגו: **איכא חד**

סהדא, ואי אמר לא חטפתי הוה צעי

לאשתכזובי להכחיש את העד:

לישבעה, את השבועה שהעד מחייבו

אינו יכול דהא מודה דחטף והעד

מחייבו לישבע שלא חטף וגבי הך

שבועה הוא פסול כגולן אצל כל

שבועות, והא ליכא למימר לישתבע

דדידיה חטף שאין זו שבועה

המוטלת עליו: **צין שניהם**, אם

צעלי הדין קיימין: **מה לי הוא**

ומה לי אצוכ, מאחר שהוא טוען

טענת צרי למה אינו יכול לישבע:

אכ"ו

כל הגשבעין פרק שביעי שבועות

מו.

הלכתא מאי א"ר א ידענא, והא דאמר' בסמוך עבד רב נחמן

עובדא יחלוקו זה היה אח"כ והא דפרין מינה לקמן אם

אתא אלמא מספקא ליה והא רב נחמן כו' ידע הש"ס דכי אמר אם

אתא כבר עבד עובדא: **הוה יתיב ר' אבא** קמיה, משמע שהיה

תלמידו והא דקרי ליה לעיל ר' אמי

רבוחינו הכי גמי מלינו צפרק צבית

(שבת דף קמו:) שקרא רב רבוחינו

לרב כהנא ורב אסי שהיו תלמידיו אצל

קשה מפרק אלו מליאות (ב"מ דף כד:)

דר' אמי אשכח פרגיות שחוטות בין

טבירא לנפורי אתא לקמיה דר' אבא

אמר ליה זיל שקול לנפךך אלמא לא

היה רבי אבא תלמידו ולספרים דגרסי

אתא לקמיה דר' אסי ניחא טפי דאע"ג

דר' אמי היה יותר גדול מרבי אסי

דכלל מקום מזכיר ר' אמי קודם ר'

אסי וקהניקין (גיטין דף נד:) גמרא

דהמטמא והמדמע והמנכך אמרינן

ההוא דאתא לקמיה דר' אמי א"ל ר'

אסי רבי אתה אומר כן מכל מקום

היה חזירו והיה רבי אמי צא

ליטול ענה ממנו ועוד י"ל דלאחר

זמן היה ר' אמי ראש והיו צאים

הדיינין לפניו:)

בין דאמר חטפי הוה ליה בגולן, **פירש'** צחוקת הצמים (ב"ב דף

לד:). **בתוך שאינו יבוא לישבע**

משלם, דוקא כחשוד שלא יפקיעו

ממנו ממנו ותקנו להפך שבועה אצל

הכא וצחמשים לא ידענא משלם וה"נ

צממני' כיון שמוטל' על יתומין שבועת

אציהם ואין יכולין לישבע משלמין צני

הלוח דלא שגא מחויב המוצע שבועה

ולא שגא מחויב הנתבע שבועה ואין

יכול לישבע (ט) אותה שחייב אותה

משלם התנענע מימה דמשמע הכא

דרב נחמן דעבד עובדא יחלוקו כר'

יוסי דלית ליה דר' אבא וקשה לר"י

דצפרק השואל (ב"מ דף לו: וש) אמר'

אמתני' דשואל את הפרה שאלה חזי

יוס כו' לימא תיהוי תיזבתא דר' יוחנן

ורב נחמן דאמרי תרווייהו מנה לי

צידך והלה אומר איני יודע פטור

ומשני כגון שיש עסק שבועה ציניהן

כדריבא דלמר רבא מנה לי צידך

והלה אומר אין לך צידי אלא חמשים

וחמשים איני יודע מתוך שאינו יכול

לישבע משלם והיינו כר' אבא וי"ל

דרב נחמן ודאי לית ליה דר' אבא

אלא דמוקי מתני' דהשואל (סג) כר'

מאיר וכמו שמפרש רבי אבא מילתיה

דר' מאיר ואיהו סבר כר' יוסי והשתא

גמי ניחא הא דלא מוכח צפרק קמא

שיש

עסק שבועה ציניהן וכדריבא דהא פליג הכא אדר' אבא והשתא ניחא דשמואל מוקי מתניתין כתנא דבסמוך ומסייע ליה לדר' אבא מיהו סבר

כר' שמעון צר' טרפון דדריש לקרא למילתא אחריית ופליג אדר' אבא ע"ק לר"י דצחוקת הצמים (ב"ב דף לג: וש) משמע דהלכה כר' אבא

דקאמר סבירא רבנן קמיה דאביי למימר נסכא דר' אבא אעובדא דהתם ומסיק גמי אלא אי דמי הא דר' אבא כו' ואילו לקמן (דף מח:)

אמרין האי דיינא דעבד כרב ושמואל עבד ודעבד כר' אלעזר עבד ור' אלעזר סבר כר' אבא דנוטלין היתומין ולא מפסדין משמע

דמילתא דרב ושמואל עיקר כמו ר' אבא ועוד תימה דכלל מקום קיימא לן כרב נחמן צדיני ולקמן קאמר דעבד כרב ושמואל עבד כר' אלעזר עבד ורב נחמן דאמר יחלוקו לא מדכר כלל משמע דלית הלכתא כותיה ורבינו תם פירש כספר הישר דהלכתא כרב נחמן דאמר יחלוקו כששניהם חשודים דקיימא לן כותיה צדיני וכו' אבא צנסכא כדאמר' צחוקת הצמים (סג) וכן צחמשינ לא ידענא כדאמר רבא בהשואל (ב"מ דף נח: וש) ורב נחמן גמי סבירא ליה כר' אבא צנסכא וצחמשינ לא ידענא מתוך שאין יכול לישבע משלם וכ"ש גמי דהוה לן למימר כשהמוצב מחויב שבועה דמפסיד אלא משום דשבועת המוצב לא הוה אלא מדרבנן ואין מפסיד [ולא] משלם כשאין יכול לישבע

אלא צמחויב שבועה דאורייתא ולהכי ציתומין מן היתומין ומת לוח צחיי מלוה או צפוגס שטרו דהויא שבועה דרבנן נשבעין שבועת יורשין ונוטלין ולא מפסדין לרב נחמן ור' אבא וצניניהן חשודין מפסיד המוצב חזי אף על גב דלא רמיא עליה אלא שבועה

דרבנן וטעמא משום דקנסין ליה לפי שהוא חשוד ולרב ושמואל אית להו דאפילו בשבועה דרבנן מתוך שאינו יכול לישבע מפסיד

הכל וצניניהן חשודין גמי מפסיד המוצב הכל דחזרה שבועה לסיני וציתומין מן היתומין דוקא דעבד כרב ושמואל עבד

ולא

יכול אבא הוה ליה מחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם: אמר רבא כותיה דר' אבא מסתברא שכל מחויב שבועה שאינו יכול לישבע משלם, דתני ר' אמי שבועת ה' תהיה בין שניהם, ולא בין הירושין היכי דמי וז השבועה שחייב האב וכיוצא בה הירוש פטור, אי גימא דא"ל מנה לאבי ביד אביך ווא"ל י אית ליה ואנא פורענא לך ונ' לית ליה מה לי הוא מה לי אבוכה כבעטנ ברי קאתו, תרווייהו מחייבי, אלא לא בדטעין מנה לאבא ביד אביך ואי"ל י בידענא ונ' לא ידענא:

עין משפט ונר מצוה

לך א מיי פ"ב מהל' טוען

הלכה ב סמג עשין לה

קוש"ע ח"מ סי' צב סעיף ב:

לה ב מיי שם הל' ד טוש"ע

שם סעיף ז:

לך א מיי פ"ז מהל' מלוה

הלכה ב סמג עשין נד

קוש"ע ח"מ סי' קח סעיף ט:

לך ד מיי שם הל' ד טוש"ע

שם סעיף יא:

ה [מיי] פ"ד מהל' טוען

הלכה ח ופ"ד מהל' גילה

הלכה יד ועיין צ"מ טוש"ע

ח"מ סי' עה סעי' יג וסי'

שם ס"ג:

ו [טוש"ע ח"מ סי' קן סעיף

ב:]

לך ז ח מיי פ"ד מהל'

טוען הלכה ה והלכה ז

סמג עשין לה טוש"ע ח"מ

סי' עה סעיף טז:

»

מוסף רש"י

אילימא מלוה, שהלוה קיים

והיו מוטלין עליו שטר אציהן

(כחובות פג), לא שנו,

דבשבועה מיהא שקלי יתומין

מן היתומין (לקטן חח), כבר

נתחייב מלוה לבני לוח

שבועה, שלא התקבל כלום,

שהפסד מן היתומין אפילו

בשטר צריך שבועה, ואין אדם

מוריש ממון שהוא מחוייב

עליו שבועה לבניו, לפי שאין

הנזים יכולים לישבע שבועה

וז שנתחייב אציהם (שס),

נסכא, חסיתא כסף מתק,

לשון (רשעה ז) הפסל נכך

חמש (על"ר לב), ודידי

חטפי, שלי חטפתי שאתה

גולתו ממני (שס), גימא ליה

זיל שלים, שאין כל החוטפין

נאמנים לומר שלי גולתי, דל"כ

אין לך גולן משלם ואפילו יש

עדים (שס), ליכא הרי

סהדי, דחטפה ואיכא למימר

מינו (שס), בנפרייה,

מלהחזירו שהרי אין כאן שני

עדים ומיגו דאי צעי אמר לא

חטפתי, כי אמר גמי דדי

חטפתי נאמן (שס), איכא

חד סהדא, דחטפה מינה

ואי הוה אמר לא חטפתי היה

צריך לישבע להכחיש העד

(שס), גימא ליה זיל

אשתבע, שבועה שהעד

מחייבו (שס), הוה ליה

בגולן, והמתחייב שבועה על

פי עד חמד צריך לישבע על

מה שהעד מעיד ולהכחיש את

העד וזה אינו יכול לישבע על

שפרי מודה הוא לדברי

העד שחטפה והוה האי גצרא

אצל שבועה זו כגולן אצל כל

שבועות שאיני יכול לישבע

עליהן, אף זה בשבועה זו אינו

יכול לישבע, שהרי מודה בה

לדבריו (שס) ודאח רשב"ס ב"ב

לד, הובא לעיל לב:),